

ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΚΟΥΡΤΙΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΥΠΟ

Μ. Ε. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Συνέχεια· ἵδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Ἐπεζητήθη διὰ διαφόρων τρόπων, διὰ τῆς ὑποθέσεως συνοικείου τινός, ἀνηλικιότερός τινος, ἐπιτροπικῆς ἔξουσίας, ἢ τῶν ἀχαιῶν ἡγεμονίδων σύναψις τῷ οἰκῳ τῶν Περσειδῶν, διότι ὁ μῦθος χαίρει ἐξαλειφών τὴν ἀνάμνησιν τῶν βιαίων ἀναστατώσεων καὶ κιλυνῶν ἡρέα διὰ τῶν διαφορωτάτων ἐποχῶν σειράν νομίμων ἡγεμόνων. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἀρχαία δυναστεία, σχετιζομένη πρὸς τὴν Λυκίαν, ὑποκατέστη ὑπὸ τῆς ἐκ Λυδίας καταγομένης οἰκογενείας ταῦτης. Ὁ λαὸς τῶν Δαναῶν ὑφίσταται πάντοτε καὶ τηρεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ ἀχαιοὶ ἡγεμονίδαι ἐγκαθίστανται ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν Περσειδῶν ἐγκαταλειπούμενοις φρουρίοις πρῶτον, φαίνεται, ἐν Μιδείᾳ, εἴτα δὲ ἐν Μυκήναις. Οὕτω κατὰ τὴν ἔξοδον τῶν παρόδων, αἵτινες ἀπὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ἀγουσιν εἰς τὴν Ἀργολίδα, ἐνιδρύονται νέοι κύριοι, ἐκεῖθεν δὲ βαθυπόδην ἐκτείνουσι τὸ κράτος αὐτῶν πρὸς τὸ ἀλίπεδον.

Ο ποιητικὸς μῦθος, μὴ χαίρων τοῖς μακροῖς καταλόγοις, ἀναφέρει τρεῖς μόνον ἡγεμόνας ἀρχαντας ἐκ διαδοχῆς ἐν τοῖς τόποις τούτοις καὶ μεταβιβάσαντας ἀλλήλοις τὸ σκῆπτρον τοῦ Πέλοπος, τὸν Ἀτρέα, τὸν Θυέστην καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ἐδρα τῆς δυνάμεως αὐτῶν εἶναι αἱ Μυκῆναι, ἀλλὰ δὲν περιορίζεται ἐν τῷ βαθυπέδῳ τοῦ Ἰνάχου. Ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Ἀτρέως Μενέλαος ἐνοὶ τὴν κοιλάδα τοῦ Εὐρώπα ταῖς κτίσεσι τῶν Πελοδῶν, ἀπελάσας τὴν ἐκ Λελέγων καταγομένην δυναστείαν τῶν Τυνδαριδῶν. Ἐν τῇ ἀδελφικῇ τῶν δύο Ἀτρειδῶν κυβερνήσει διαγράφεται τὸ πρῶτον εἰς γραμμὰς σαφεστέρας τακτικὸν σύστημα ἔξουσίας, ὅπερ, ὑπὸ δύο τύπους ἀδικούμενον, περιβάλλεται βαθυπόδην πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκομεν εἴτε κτίσεις, ἐν αἷς οἱ ἡγεμόνες οὔτοι διατίθεσι κατὰ τὸ δοκοῦν ἀνθρώπους τε καὶ πρόγματα, αἵτινες δὲ συνιστᾶσι τὰς κρατίστας μοίρας τῆς χερδονίδου, ἥτοι τὰ βαθύπεδα τοῦ Ἰνάχου, τοῦ Εὐρώπα καὶ τοῦ Παμίσου³, ἢ αὐτούμονους ἡγεμονίας, ἀναγνωρίζουσας τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν Ἀτρειδῶν καὶ παρεχούσας αὐτοῖς στρατιώτας. Τοιαύτην ἦν ἐν τῷ ἀπογαίῳ αὐτῆς κατὰ τὸν ὅμορικὸν μῦθον⁴ ἢ ἐν τῇ χερδονίδῳ ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Φθιώτιδος δύναμις· οὕτω δὲ ἀπὸ τοῦδε τὸ ὄνομα τοῦ Ἀργούς, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἦν ὄνομα προηγορικόν, σημαῖνον αἰγιαλόν, δηλοῦ κατ' ἔχοντι τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰνάχου πρωτεύουσαν τῶν Ἀχαιῶν, καλουμένην Ἀχαιϊκὸν Ἀργος⁵ κατ' αυτίθεσιν τοῦ τῆς Θεσπαλίας «Πελασγικοῦ Ἀργους»· ἡ καλησίς δὲ αὐτὴ περιλαμβάνει οὐ μόνον τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνάχου, ἀλλὰ πάσας τὰς κτίσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἥτοι πᾶσαν τὴν χερδονίδον, τὴν ἔσαιε τηροῦσαν τὸ ὄνομα τοῦ Πέλοπος, τοῦ ἰδούτοῦ τῆς ἀχαιϊκῆς δυναστείας.

Ἡ τῶν Ἀχαιῶν ἐν Πελοποννήσῳ δύναμις εἶχε τὰς φίλας αὐτῆς πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τῆς ἡπείρου εἶχον ἐλθεῖ ὅτι ἰδρυται αὐτῆς, ἐκ τῆς καταγωγῆς δὲ αὐτῆς ἦν ἡ πειρατικὴ δύναμις. Ἐν τούτοις ἀνευ θαλασσοκρατίας ἀδύνατον ἦν τὸ ἐπὶ ἀλληλικῆς χερδονίδου κράτος· διὸ ἡ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἀρχὴ δὲν περιωρίσθη ἐν

τῇ χέρσῳ, ἀλλ' ἐπεξετάθη εἰς τὰς νήσους, οὐ μόνον δὲ εἰς τὰς κατὰ τὰ παράγεια ἐσπαρμένας νησίδας, τὰς πειρατικὰς ταύτας φωλεάς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀπωτάτας καὶ μεγίστας. Τὸ Ἀργος ἀπέβη ναυτικὴ δύναμις, οὐα ἦν ἂντι η Τροία, η τῶν νήσων δὲ κατάτησις ἀπέβη ἀφετηρία ἴσχυρᾶς τῆς Δύσεως ἐπὶ τῆς Ἀνατολῆς ἀντιδράσεως, ἡ πρώτη δὲ ἀρχὴ ναυτικοῦ κράτους, βάσιν ἔχοντας τὸ εύρωπακόν ἀλίπεδον, ὥπερ δὲ δὲν ἂντι μένατο νὰ συγκροτηθῇ ἀνευ συγκρούσεως πρὸς πολλοὺς ἐχθρικούς ἀνταγωνισμούς.

Ἐν αὐτῇ τῇ Ἀργολίδι ίπποχον παραθαλάσσαι πόλεις, ὃν οἱ κάτοικοι πρῶτον αὐτῶν δίδαγμα ἔσχον τὴν ναυσιπορίαν· τοιαῦται ἡδαν ἐν πρώτοις η Ναυπλία, τὸ ἀρχαιότατα ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνάχου ιδρυμένον ἐμπορεῖον, ης δὲ ὁ ἐθνικὸς ἡρως Παλαμήδης παρίσταται οὐκ ἀπεικότως ὡς ὀξληρὸς τοῖς ἀχαιοῖς ἡγεμόδι γείτων, εἴτα δὲ αἱ Πρασιά. η πρωτεύουσα τῆς Κυνουρίας, χώρας ἀδιαλείπτως φοιτωμένης ὑπὸ τῶν ναυτῶν καὶ ἀποβάσης ἐπὶ τέλους ιωνικῆς ὀλως. Η πόλις ἔκειτο ἐπ' ἄκρας ἀκριβῶς τῆς θαλάσσης, ἐπὶ προεξοχῆς δὲ τῆς ἀκτῆς ἐφαίνοντο, ποδιαῖα τὸ ὑψος, τὰ ὀρειχάλκινα ἀγαλμάτια τῶν Κορυφάντων, ἰδουμένα αὐτόθι πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος ὅτι η πόλις τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν θρησκείαν αὐτῆς ὀφειλε ταῖς ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων κατασταθείσαις ναυτικᾶς ὀχέδεσιν. Ἐπὶ τέλους θὰ μηνυμονεύσωμεν τῆς Ἐρμιόνης, ιδρυμένης ἐπὶ χερδονίδου, σχηματιζούσης ἔσοχην ἐν τῇ πλουσίᾳ εἰς προφύραν θαλάσση, τῇ ἀπὸ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου εἰς τὸν Σαρωνικὸν χωρούσῃ. Ἐντεῦθεν δὲν ἀπέχουσι λίαν η Ἐπίδαυρος καὶ η Αίγινα. Φυσικῶς αἱ ναυτικαὶ αὐται πόλεις συνηποτίσθωσαν, εἰς κέντρον δὲ θρησκευτικὸν τῆς ναυτικῆς ταῦτης ἀμφικτυονίας ἔξελέγη η τῷ Ποσειδῶνι ἀφιερωμένην νῆσος Καλαυρία, βράχος ἀπόκομνος, κείμενος πρὸ τῆς ἀνατολικῆς ἀκρας τῆς Ἀργολίδος κατὰ τὴν εἰσόδον τοῦ κόλπου τῆς Αίγινης. Η νῆσος μετὰ τῆς πλασίου ἀκτῆς συνιστησιν εὐρεῖάν τινα καὶ ἀσφαλῆ μεσόγειον θάλασσαν, ἀπαράμιλλον τίνα λιμένα, οίονει ἐπίτιδες γενόμενον ὑπὲρ τοῦ θέλοντος νὰ συναθροίσῃ ἐν αὐτῇ πλοῖα καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐποπτεύῃ τὴν θάλασσαν. Εἰς τὸν ὄρμον τοῦτον προβάλλεται ὡς χερδονίδης δέρυθρος τραχύτου βράχος, ἐφ' οὐδὲνται σίμερον η νεωτέρα πόλις τοῦ Πόρου, τὸ σημεῖον τῆς συγκεντρώσεως τοῦ νέου ἀλληλινού ναυτικοῦ. Ἀνωτέρω, ἐπὶ τῶν εὐρέων τιτανωδῶν νώτων τῆς Καλαυρίας, ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ σπουδαιοτάτων ιερῶν τῆς Ἐλλαδός. Υπῆρχεν ἀλλοτε αὐτόθι ἐλεύθερος λιμὴν ἀνοικτὸς τῷ θαλασσίῳ ἐμπορίῳ, τὸ ὄνομα δὲ Εὔηρην ην, ὅπερ ἔφερεν η νῆσος τῆς Καλαυρίας, ὅποι δὲτο ναός τοῦ Ποσειδῶνος εἶχεν ἴσχυραν ροπὴν ἐπὶ τῶν πρὸς ἀσφάλισιν τῆς κατὰ θάλασσαν εἰρήνης καὶ ἀσφάλειαν τοῦ ἐμπορίου μέτρων. Η πανταχοῦ ὄμοια θέσις τῶν περὶ τὸ ιερὸν τοῦτο συνηποτίσθεν πόλεων αὐτὴ μόνη θὰ ἡρκει πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ διτί αὐταὶ ἐν ἀρχῇ ἡδαν σταθμοὶ ἀποβάσεως, ἐκλελεγμένοι ὑπὸ ἔνων ναυτῶν.

Ἐνομίζετο μάλιστα ὅτι ἡδυνατο ν' ἀποδειχθῇ ὡς τὸ ἀπώτατον τῆς ἀλληλινού ιστορίας γεγονός η ὑπαρξίας ὁμοσπονδίας ἐπτὰ Πόλεων, ης μετεῖχον πρὸς τῇ Αίγινη, τῇ Ἐπίδαυρῳ, τῇ Ἐρμιόνῃ, ταῖς Πρασιάς, τῇ Ναυπλίᾳ καὶ αἱ Ἀθηναὶ μέχρι τοῦ Ὁροχομενοῦ τῶν Μινυῶν, ὁμοσπονδίας κατ' ἀκολουθίαν ἀναγομένης εἰς τὴν προδωρικὴν περίοδον καὶ σκοπούσης τὴν διακώλυσιν τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Πελοποννήσου. Ἀλλ' η τῆς Καλαυρίας συμπολιτεία ἐν τῇ μορφῇ, ὑψ' ἦν γνωστὴ ἡγεμονία τηγάνην, εἴναι ἡδυμα μεταγενέστερον, ηρεισμένον ἐπὶ ἄρχαγκου τίνος τοιούτου⁶. Ο ἀχαιϊκὸς μῆθος οὐδὲν ὁδαύτως λέγει περὶ προςκομμάτων, ἀντιταχθέντων πρὸς τὴν ἔσουσιαν τῶν ἡγεμόνων αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ναυτικῶν πόλεων, παριστάνει δὲ τὸν Ἀγαμέμνονα ως θαλασσοκράτορα, ὡς

1) Η τῶν Ἀτρέως ἀνάρρησις, γενομένη «βουλομένων τῶν Μυκηνῶν» καὶ κατ' ἀκολουθίαν οὐδὲνα ψέρουσα χαρακτήρα τυραννίας, συντελεῖ τὴν ὑπὸ τῶν Πελοποννήσου ποκατάστασιν τῶν Περσειδῶν: «τῶν Περσειδῶν οἱ Πελοποννήσοι μείζους καταστάντες (Θουκυδ. αὐτόθι)».

2) Περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος, βασιλέως τῆς «πολυχρύσου Μυκήνης», ηδε Veckenstedt, *Regia pot.*, σ. 40.

3) Ο Ἀγαμέμνων ἐν τε Σπάρτῃ καὶ Μυκήνας διατελεῖ οἶκος.

4) Η εἰς τὴν Ἡλίδα εἰσθολὴ ἀνήκει εἰς μεταγενέστερον μῆθον.

1) Περὶ τοῦ ὄντος Εἰρήνης ηδε E. Curtius, *Peloponnesos*, II, 579, Στέφ. Βυζ. ἐν λ. Σαλαμίαι καὶ Movers, *Colonien*, σ. 239.

2) Η ιστορία οὕτως ποτέ κατώρθωσε νὰ διασαρήσῃ τοὺς ιστορικοὺς δρους, ὡς συνεχροτήθη ἡ ναυτικὴ ἀμφικτυονία τῆς Καλαυρίας (ηδε E. Curtius, *Peloponnesos*, II, 449. Gerhard, *Poseidon*, ἐν τοῖς *Abhand. der Berlin. Akad.*, 1850, σ. 9. Schiller, *Argolis*, σ. 26, καὶ τὸ μᾶλλον πρόσφατον ἔργον τοῦ E. Curtius, *Der Seebund von Kalauria*, ἐν τῷ *Hermes*, X, σ. 385).

τὸν ἰσχυρότατον τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἡγεμόνα, ὡς στρατιωτικὸν βασιλέα, φύλακας πάσαις αἰ γένεσιν καὶ φύλακας, ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέα, ὡς τὸν ἀρχηγὸν τῆς πρώτης ναυτικῆς ἐκστρατείας, τῆς ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Εὔρωπης κατὰ τῆς Ἀσίας γενομένης πρὸς ἐκδίκησιν ἐπὶ τοῦ Πάριδος καὶ τῶν Τρώων τοῦ ἀνοσίας ἀλετηθέντος δικαίου τῆς φιλοξενίας, καὶ μετὰ δεκαετίαν ἐπαναφέρει αὐτὸν νικητὴν καὶ τροπαιοῦχον εἰς Ἀργος ὁραύτως τὴν πτῶσιν τοῦ ἰσχυροῦ τούτου κράτους τάσσει ἐν τῷ κύκλῳ τῶν περὶ τὴν Τροίαν συνηθροισμένων γεγονότων, ἀποδιδοὺς τῇ μακρῇ τοῦ βασιλέως ἀπουσίᾳ τὴν εἰς τὸν βασιλικὸν οἶκον ἐπελθοῦσαν ἀταξίαν, ἵνα διαμελισθεῖ τῆς χώρας καὶ τέλος τὴν διάλυσιν τοῦ κράτους τῶν Πελοπιδῶν.

Οὐ μῦθος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρέχῃ τοῖς ἥρωσιν αὐτοῦ ποιητικὸν καὶ ἔνδοξον τέλος· ἀλλὰ τὰς ἀληθεῖς αἵτιας τῆς καταστροφῆς ταύτης πρέπει ν' ἀναζητήσωμεν ἐκτὸς τοῦ οἴκου τῶν Πελοπιδῶν, ἐν τελείᾳ ἀνατροπῆς τῆς διεθνοῦς ἴσορροπίας, ἐν κινήμασι καὶ μεταναστάσεσι, τὴν ἀφετιφίαν αὐτῶν ἐχούσας ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Θεσσαλίας. Ἀν παριδωμεν τὰ γεγονότα ταῦτα, ἀκαταληπτος θὰ παραμενεν ἡμῖν ἡ πτῶσις τῶν παλαιῶν ἡγεμονῶν καὶ ἡ προέλευσις τῆς ὄμορικῆς ἐποποίας, τῆς μεταδιδούσης μέχρις ἡμῶν τὴν ἡγεμονίαν τοῦ κλέους αὐτῶν.

Καίτοι ἀδύνατος σχεδόν πᾶν μέχρι τοῦδε ἡ ἑξέλιξις συνεχοῦς τίνος ιστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, κατέχομεν ἐν τούτοις σύνολόν τι γεγονότων τελείων πεπιστωμένων, ἀτίνα ἐρείδονται εἴτε ἐπὶ τῆς ὄμοιοντος πασῶν τῶν παραδόσεων, ὡς ἡ θαλασσοκρατία τοῦ Μίνωος, εἴτε ἐπὶ μὴ ἀμφιβόλων μνημείων. Διότι ὅσον ἀληθές εἶναι ὅτι δυνάμεθα δύμερον ἔτι ψηλαφτῶς νὰ πειθῶμεν περὶ τῆς ὑπάρχεως τῶν ἀκροπόλεων τοῦ Ἰλίου, τῶν Θηβῶν καὶ τοῦ Ὁρχομενοῦ, τῆς Τίρουνθος καὶ τῶν Μυκηνῶν, τοδούτον εἶναι βέβαιον ὅτι ὑπῆρχεν ἡγεμόνες Δάρδανοι, Μινύαι, Καδμείωνες καὶ Ἀργεῖοι· ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἐπόψεως ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Πριάμος, ὃν τὰ ὄνόματα δημηνίσαν τὴν ἀνάμυνσιν τῶν ἀρχαίων κρατῶν, εἶναι πρόσωπα ιστορικά.

Τὰ κράτη ταῦτα ἀνήκουσι πάντα ὄμοιομόρφῳ τινὶ σχεδόν κόδμῳ, πάντα τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ὀφείλουσι τῇ ἐπικρατείᾳ τῶν Ἑλληνικῶν φυλῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῇ συναφείᾳ τοῦ ἀσιατικοῦ στοιχείου πρὸς τὸ εὐρωπαϊκὸν ἀλίπεδον, πάντα δὲ ἀνήκουσι τῇ μεταβατικῇ ἐποχῇ, τῇ μεσοδαβονθάσῃ μεταξὺ τοῦ πελασγικοῦ κόδμου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόδμου, δις γεννηθήσεται ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν ὑπειρωτικῶν μεταναστάσεων προκληθείσης διασείδεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΦΥΛΩΝ.

Α' Αἱ μεταναστάσεις τῶν φυλῶν τοῦ βορρᾶ. — Ἐμράνιτες τῶν φυλῶν τῆς ἀρκτικῆς Ἑλλάδος. — Η Ἑλλὰς ἐν Ἡπείρῳ. — Μεταναστάσεις εἰς Ἡπείρου. — Επιδρομὴ τῶν Θεσσαλῶν. — Μεταναστάσεις τῶν Βοιωτῶν. — Κοιτὶς τῶν Δωριέων. — Μεταναστάσεις τῶν Δωριέων. — Αἱ πρῶται ἀμφικτυονίαι. — Η πυθικὴ ἀμφικτυονία καὶ αἱ τρεῖς αὐτῆς συμπολιτεῖαι. — Θεσσαλικὴ συμπολιτεία, συμπολιτεία τῆς Οίτης, συμπολιτεία τοῦ Παρνασσοῦ. — Θρησκευτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ θεσμοὶ τῆς ἀμφικτυονίας. — Η Ἑλλὰς καὶ οἱ Ἑλληνες.

Β' Οἱ Δωριεῖς εἰς Πελοποννήσον — Περαιτέρω μεταναστάσεις τῶν Δωριέων. — Επιδρομὴ τῶν Δωριέων εἰς τὴν Πελοπόννησον. — Μεταναστάσεις τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Δωριέων.

Γ' Αποκινδύδεις τῶν Ἑλλήνων τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Μικρὰν Ασίαν. — Αποκινδύδεις διὰ θαλάσσης. — Οἱ ιωνικὲς ἀποκινδύδεις. — Ομιλοὶ αἰολέων καὶ δωριέων ἀποκινδύδεις. — Αἰολοσαχάκιδες ἀποκινδύδεις.

— Ιωνικαὶ καὶ δωρικαὶ ἀποκινδύδεις. — Ιδρυσις τῶν πόλεων τῆς Ιωνίας. — Κατάκτησις τῆς Αἰολίδος. — Οἱ μῆνοι τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. — Τὸ ἔργον τῆς Σμύρνης. — Γέννησις τῆς ἐποποίας.

Δ' Οἱ ὄμορικοὶ κόδμοις. — Οἱ ὄμηρικοὶ αἰών. — Αἱ τάξεις ἐν τῇ ὄμηρικῇ κοινωνίᾳ. — Τὰ μνημεῖα τοῦ ὄμηρικοῦ αἰῶνος. — Τὰ μνη-

μεῖα τῶν Πελοπιδῶν. — Αρχὴ τῶν Πελοπιδῶν. — Η βασιλεία ἐντῇ ὄμηρικῇ κοινωνίᾳ. — Η θρησκευτικὴ ἐνότης τοῦ ὄμηρικοῦ κόσμου. — Παρακυῆ καὶ μεταμόρφωσις τῆς κοινωνίας. — Ροπὴ τοῦ νέου πνεύματος ἐπὶ τῆς ὄμηρικῆς παραδόσεως.

Ε'. Χρονολογία ἐρειδομένην ἐπὶ τῶν ὄμορικῶν ποιημάτων. — Οἱ αἰώνιοι τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. — Εργασία τῶν λογογράφων καὶ πεπιδευμένων.

Α'.

Μεταναστάσεις τῶν φυλῶν τοῦ βορρᾶ.

Τὰ ἀρχαίστατα τῆς Ἑλληνικῆς ιστορίας γεγονότα ἀνήκουσι κόδμῳ, εἰς εὐρὺ τι σύνολον ἀθροίζοντι τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Η νῦν ἀρχομένη τάξις πραγμάτων ἔχει τὴν κοιτίδα αὐτῆς ἐν τῷ ἀρκτικῷ τμήματι τῆς πατειρωτικῆς Ἑλλάδος, εἰναι δὲ ἀντίδρασίς τις ἐδωτερικῆς φοπῆς κατὰ τῆς ἐξωτερικῆς, ἀντίδρασίς τοῦ δρόσους κατὰ τοῦ ἀλιπέδου, τῆς Δύσεως κατὰ τῆς Ἀνατολῆς. Αγνωστα φύλα, κεκρυμμένα τέως ἐν τοῖς ὄρεσιν αὐτῶν, κινοῦνται προσωθοῦντα ἀλληλα, ή κίνησις μεταδίδοται ἐκ διαδοχῆς σειρᾶς τοῦ ὄλη λαῶν, τὰ ἀρχαῖα κράτη καταρρέουσι καὶ αἱ πρωτεύουσαι αὐτῶν μεταβάλλονται εἰς ἐρημίας, ή χώρα διαμερίζεται αὐθίς καὶ τέλος μετὰ μακρὰν περίοδον ζυμώσεως καὶ ἀναρχίας ή γαληνή ἀναφαίνεται καὶ ή Ἑλλάς ζυμφανίζεται κεκαλυμμένη ὑπὸ νέων λαῶν, νέων πολιτειῶν καὶ νέων πόλεων.

Μοῖρα μεγάλη τῶν διὰ ἔηρας εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν χερσόνησον εἰςχωροπασδῶν ἑλληνικῶν φυλῶν, πορευθεῖσα ἐπὶ τῶν ἰχνῶν κατοίκων τῆς Ἰταλίας, ὃδευσε πρὸς δυσμάς διὰ τῆς Παιονίας καὶ τῆς Μακεδονίας καὶ διὰ τῆς Ἰλλυρίας διεχύθη ἐπὶ τῆς δυσμικῆς κλιτίους τῆς ἀρκτικῆς Ἑλλάδος, χώρας ὀρεινῆς, ἡτοι διὰ τῶν σχηματισμῶν τῶν ὄροσιρῶν καὶ τῶν κοιλάδων αὐτῆς ἀποδιάνει πρὸς βορρᾶν προσιτωτέρα ή τὸ ἐκ τῆς Θεσσαλίας σχηματιζόμενον βαθύπεδον. Οἱ πολλοὶ καὶ πλησίον ἀλληλων ποταμοί, οἵτινες ρέουσι διὰ μακρῶν φαράγγων πρὸς τὸ Ιόνιον πέλαγος, παρεῖχον πρόσοδον ταῖς μεσημβριναῖς χώραις, ή ἀθρονία τῶν βοσκῶν προειδοποιεῖς, οὕτω δὲ ἐλθὼν ἐδωρεύθη ἐν ταῖς γονίμοις κοιλάδι τῆς Ἡπείρου συμπαγής ὄμιλος φύλων, ἀτίνα αὐτῷθι ἐποιήσαντο τὰς πρώτας αὐτῶν ἀρχαῖαν πολιτείαν τῶν πρώτων πολιτεύοντας.

Ἐν Ἡπείρῳ ἡριώμοντο τρεῖς κύριαι φύλαται, ἐν αἷς ἀρχαιότατη ἀλογίζετο ἡ τῶν Χαόνων. Οὗτοι κατεῖχον τὴν χώραν, τὴν μεταξὺ τοῦ ἀκροκεραυνίου ἀκρωτηρίου πρὸς βορρᾶν καὶ τῆς καταντικού τῆς νίδου Κερκύρας ἀκτῆς περιλαμβανομένην. Κατέτρωποντο οἱ Θεσπρωτοὶ καὶ ἐν ταῖς χώραις τῆς μεσογαίας πρὸς τὸν Πίνδον οἱ Μολοσσοί. Η εἰς τρεῖς κλάδους διαίρεσις αὐτοῦ ἐστιν πέττον ἀρχαῖα ή τὸ σύνομα Γραικοί, θεωρούμενον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ως τὸ ἀρχικὸν σύνομα τῶν προγόνων αὐτῶν καὶ ἀποδιόμενον ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ἰταλίας πάσῃ τῇ φυλῇ, ή τέως εἶχε συνοικίσει ἐν ταῖς αὐταῖς χώραις, ὅπερ δὲ εἶναι τὸ πρῶτον περιληπτικὸν σύνομα τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἑλληνικῶν φυλῶν. Βραδύτερον οἱ ὄμηρικοι οὗτοι πληθυσμοί, ὑστερήσαντες. Λίαν τῶν ὑπὸ τῶν μεσημβρινῶν κρατῶν ἐπιτελεσθεῖσῶν προσόδων καὶ τροποποιηθέντες διὰ τῆς ἀναμίξεως πολλῶν ξενῶν στοιχείων, εἰχον θεωρηθῆναι ὡς βαρύφαροι ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ὄμις, ἢν αὐτοὶ οὕτως ἀκραΐθων ἐλληνικοὶ, ὅσον καὶ η τῶν ἀλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν ἀλλὰ τί λέγω! αὐτοὶ ιεράτευσαν ἐν τοῖς πρώτοις ιεροῖς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ παρέσχον αὐτοῖς ἑθνικὸν χαρακτῆρα.

(Αχαλούθει).

1) Ο Niese (Hermes. XII 409 καὶ ἔξιτος) θεωρεῖ τὴν λέξιν Γραικοῖς ὁ ὄμιλος τοῦ πολέμου, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ λατινικοῦ. Οἱ ἀπλούστατοι αὐτοῦ τύποι εἰναι Γραικοί ή Γραικοί, παράγωγος δὲ ὁ Γραικοῖς, δε τυγχάνως μόνον διετορίθη.